

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.
Kiadóhivatal:
Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József terecég-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat.)
Irgönytem: közlöny, Arad.
Telefonszám
szerkesztőség és kiadóhivatal
151.
gyes szám ára 2 lei, vasárnap
lei. Bucarestben 50 banival
több.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:
Egész évre ... 480 Lei.
Fél évre ... 240 Lei.
Negyed évre ... 120 Lei.
Havonta ... 40 Lei.
Hirdetések díjazás szerint
Megjelenik naponta reggel.

Feloldó szerkesztő:

Károly József.

Divat játéka

ett a színház is. Bizonyos időszakokban szinte megrohanja a közönség a színházat tekintet nélkül niosorra és rávára, majd meg elérik egy periódus, amikor mindenki távol tartja magát a művészet házatól, még akkor is, ha abszolút művészi teljesítményt nyújt. Valami groteszk mosollyal egy sorban lehetne emlegetni ezt a magas és alacsony sarok, a rövid és hosszú szoknya szélsőséges váltakozásával.

Szomorú és fájdalmas ez, mert a közönség érzéketlenül és lélekietlenül megy el a művészet, a magyar szó trübünje mellett. Nemtörődőséggel veszi tudomásul a világsíktól aratott nagyszerű darabok premierjét és hideg szívvel a színház tájékaról felhangzó sikolyt. Sőtét páholnyok fény nélküli liressége mered a színpadra, mint vakember szemürege a világosságba. És a magyar szó, a magyar dal nem gyújt visszhangot a szívekben és agyokban.

Nem lehet ezt általános jelenségeknek elkönyvelni, itt szinte városok és időszakok szerint változik a közönség hangulata és kedve. Temesváron zsufolt házak előtt adnak lejátszott operettek, Aradon bemutató előadásokon kong a nézőtér az ürességtől. Az újságírói kéz felelője ezt a tünetet a fehér papírosra, hogy aztán tudtul adja egy művelt és kulturált országterület magyarjainak, hogy 1923-ban divattá torzították a kulturaszeretetet.

Fáradt és fanatikus színészek kulturális munkája mellett nem lehet és nem szabad közönyösen elmerenni. A színház ma kultúrasiükséglet, a színháznak élni kell, még akkor is, ha áldozatot hozunk érte. Az állam engedélyezte a színjátzó művészet szabad fejlődését, bizva abban, hogy a magyar kisebbség el is tudja tartani színészeit. És akkor ennek a magyar kisebbségnek nem szabad pillanatra sem közönyösen elmerenni a színház mellett. Nem szabad divatcikként kezelni a művészetet, mert ha ezt tesszük, akkor a sirját ássuk meg.

Tömeges fascista letartóztatások Bucarestben.

(Házkutatás husz fascista vezérnél. — Franasovici államtitkár vezeti a kihallgatásokat.)

Bucarestből táviratozzák: A rendőrség ma éjjel husz fascista vezér lakásán házkutatást tartott. A házkutatások a fascista pártból kizárt tagok teleplezése és nyilatkozatai adtak alapot. A házkutatások megejtése után a fascista vezérek közül a rendőrség többeket letartóztatott, az iratokat elkobozta és a letartóztatottakat az él folyamán reggelig tartó kihallgatás-ru vezette elő. A letartóztatott fas-

cista vezérek kihallgatásán részt vettek az összes királyi ügyészek és jelen volt azon Franasovici belügyi államtitkár is. A házkutatások és a kihallgatások eredményét a rendőrség titokban tartja, ugyszintén a letartóztatottak számát is. Annyi azonban kiszivárgott, hogy a letartóztatottak között *nó is van*. A katonai ügyészség a házkutatásokba nem avatkozott bele, miután kizárólag polgári személyek ellen folyik az eljárás.

Franciaország a bajor királyság ellen.

(Kommunista miniszterek a szász kormányban. — Levertek a portugál forradalmat.)

A reakció forradalmi mozgalmát Portugáliában is felvetették fejüket, de amint a legújabb távirati jelentések közlik, ezt a mozgalmat nem kísérte siker és valószínű, hogy a legújabb véresen induló felkelés kudarcra végződik. A német politikában az erős kéz jelszava uralkodik. A birodalmi gyűlésen keresztülítve akarata a kormány. A bajor monarchista mozgalomban ismét felvetődött Franciaország szava és bár a békeszerződés erről nem intézkedik, a bajor királyság restaurálását minden erejével megakadályozza. — A legújabb külpolitikai eseményekről a következő távirataink számolnak be:

A portugál forradalom.

Rómából táviratozzák: Lissaboni jelentések szerint Portugália északi részében forradalom ütött ki, amely után a vasutasok sztrájkot proklamáltak. A kormány kihirdette az ostromállapotot. A forradalom valószínűleg a konzervatívok műve, akik Gomez új miniszterelnököt akarták ezzel megbuktatni. Lissabonban a forradalmárok több *bombamerényletet* követtek el. Újabb jelentések szerint *telkelést levertek*. A forradalom szervezői elmenekültek.

Franciaország nem támogat bajor királyságot.

Párisból táviratozzák: A francia külügyminiszter kijelentette a külföldi sajtó képviselői előtt, hogy — bár a versaillesi békeszerződés nem tiltja meg Németországban a monarchizmust, mindamellett Franciaország minden erejével megakadályozza a bajor királyság restaurálását, mert Bajorország után Ausztria következne, ez pedig a közép-európai helyzetet teljesen felborítaná.

Munkában a német diktatura.

Berlinből táviratozzák: A birodalmi gyűlés megszavazta a pénzügyi reformról szóló felhatalmazási törvényjavaslatot, valamint a munkaidő szabályozására vonat-

kozó javaslatot is. Bajorország és Mecklenburg képviselői a javaslat ellen szavaztak. Thüringia képviselője tartózkodott a szavazástól.

Nézeteltérés az angol gyarmatpolitikában.

Londonból táviratozzák: Curson külügyminiszter, hogy Smuts délafrikai és Bruce ausztráliai miniszterelnökök között a felmerült ellentétkeket elsősorban tárgyalásokat kezdett. Bruce az angol imperialisztikus politika híve és melegen pártolja az angol-francia szövetséges viszonyt. Ezzel szemben Smuts azt kívánja, hogy Anglia külön javaslatot tegyen a jóvátétel megoldására.

Maesaryk elnök optimista.

Bécsből táviratozzák: Az Abend munkatársa az Ausztrian keresztülítázó Massarykkal, a csehszlovák köztársaság elnökével beszélgetést folytatott. Az elnök kijelentette, hogy Magyarország kérdéséről a legjobb benyomást nyerte Benes külügyminiszter referálása alapján és bizik gróf Bethlen István magyar miniszterelnök békés szándékaiiban. A Magyarország-
nak nyújtandó kölcsön szerinte már befejezett tény. Magyarország-
szággal szemben azonban más pénzügyi ellenőrzést kell életbe léptetni, mint annak idején Ausz-

triával szemben, mert bizonyos pontokban minden kedélyességnek meg kell szünni.

Kommunisták a szász kormányban.

Drezdából táviratozzák: A Vorwärts jelenti, hogy ma megalakult a kommunistákkal kibővített szász kormány és így többek között a pénzügyi tárcát Brandler kommunistaival töltötték be. Közép-Németország kommunista pártjai elhatározták, hogy a munkásságot általános sztrájkra szólítják fel és összehívják az üzemi tanácsok birodalmi kongresszusát. Mint tény szögezték le, hogy a thüringiai üzemi tanácsok kongresszusán elhatározott harci intézkedéseket a legszigorubbán hajtják végre.

Uj rend az aradi vendéglőkben.

(A vendég joga. — A rendőrség megrendszabályozza a vendéglősöket.)

(Saját tudósítónktól.) Arad város tanácsa, mint ismeretes, a kávéházi és vendéglői árakat ugy maximálta, hogy az egyes fontosságú ételnek árait leszállította. Viszont a luxusételek árait felszabadította. A vendéglőkben a városi tanács a levest, húst, főzeléket és tésztát maximálta meg. Az utóbbi időben több feljelentés érkezett a város vezetőségéhez, hogy némelyik vendéglőben nem szolgálnak ki maximált ételmenüket azzal a kifogással, hogy elfogyott. A városi tanács ma átrátot intézett az aradi államrendőrséhez, amelyben felhívja a rendőrség figyelmét a vendéglőkben történt visszaélésekre. Az aradi államrendőrség a kerületi rendőrkommiszáriusoknak ma délelőtti rendeletet adott ki, hogy figyelmeztessék és ellenőrizzék az aradi vendéglősöket, hogy hasonló esetek többé elő ne forduljanak. Egyben az aradi rendőrség a vendéglőben étkező közönség tudomására hozza, hogy ha valamelyik vendéglőben bármilyen okból megtagadnak a maximált ételek kiszolgálását, úgy a vendégnek joga van az étlapon felsorolt bármelyik ételtől rendelni és azért a megtagadott maximális áru ételnek az árát fizetni. A kerületi rendőrkommiszáriusok flofnap délelőtti magukhoz hívják az aradi vendéglősöket és tudomásukra adják az államrendőrség intézkedését.

— A bucaresti görög követ a janinai gyilkosság értelmi szerzője. Athénből táviratozzák: Bodzaris ezredes, akit tudvalevőleg az olasz lapok a janinai gyilkosság értelmi szerzőjének tartanak, legközelebb ismét visszatér Bucarestbe, mint Görögország katonai attaschéja.

Fantasztikus üzletek. (A zongorákat is kosztba adják Budapesten.)

Budapesti tudósítónk írja: A legújabb budapesti láz a zongora jegyében észlelhető. Emberek, akiknek még a béke boldog éveiből van meg a 6—800 koronás zongorájuk, most ezt a régi hangszert 8—10, sőt 15 millióért adják el és az így szerzett pénzen a tőzsdére sietnek játszani, vagy pedig a zongora vétel-eladási árát kosztba adják. Ha pedig mindenáron zongora kell a lakásba, a kosztpénzből helyre kell hozni a zongorát és szívesen megfizetik a 60—80.000 koronás havi zongorabérösszeget, mert hiszen a kosztpénz ennek tiszteresét kamatoztatja. Budapesten ma már alig lehet bérzongorát kapni, új zongorákat pedig nem vesz a közönség, mert ezek ára egyenesen megfizethetetlen.

A legkedveltebb zongoragyártmány még ma is a Bösendorfer, meg az Ehrbar. Egy ilyen zongora ára meghaladja a 30 milliót. — Angol mechanikájú zongora 40 millióba is belekerül, egy amerikai Steinway zongora ára pedig meghaladja ma már a 60 milliót. — A zongoragyárosok panaszkodnak, hogy a bérösszegek jóformán az üzleti rezsiköltséget sem fedezik. A közönség érdeklődése a zongorák iránt legfeljebb a bérpiacokig terjed. Békeidőben a havi bérösszeg rendszerint 8—20 korona volt, ma havonta a gyártmány minőségéhez mérten 40—100.000 koronát fizetnek. — A bérösszegek kulcs rendszerint a zongora árának 2 százalékáig. Megtörténik az

is, hogy valaki a bérzongorát eladja és továbbfizeti a bérösszeget s az eladási árból sokszoros millió mos lett.

A magánosok valóságos sportot üznek a zongoraadásokból. Ily módon megszabadulnak a teljesen értéktelen gyártmányoktól, nem fizetik a horribilis adókat és egyéb költségeiket, mint az ügynökök díjazása, akik felhajtják a vásárlókat. Magánlakásokban helyezik el a zongorát, úgy, hogy a gyanútlan vásárló azt hiszi, hogy egy privát lakásban van, pedig az illető, mielőtt az egyik zongorát eladta, már hozatja a raktárból a másikat és így hetenként tulajdon egy-két zongorán. A zongorákra a kormány szigorú behozatali tilalmat rendelt el. Budapesten egy zongora előállítására a svájci paritást is meghaladja.

Az a zongora, amelyet békeidőben 700 koronáért adtak el, ma körülbelül 14 millióba kerül. Egy békeidőben bécsi mechanikájú zongora, amelynek a háború előtt 1000 koronára volt az ára, ma jóval több 20 millióra. Az angol gyártmányú zongorák 30 millióra kezdődnek, de természetesen ezekre alig van vevő.

Csak a bérzongorákat keresik, főként bárók és mulatóhelyek, amelyek a negyedmilliót is megfizetik havonta bérösszegül. A zongorakereskedők panaszkodnak, mert nekik jövedeleme nem megy már az üzletük. Egyedül a kosztzongoragyártás virul. Ebből élnek ma családok

tucatjai és egy ilyen békében poton áron vásárolt zongorából keletkeznek az újabb sokmillióos vagyonok.

A világhírű szélhámos bravurjai.

(Aki az egész világot becsapta. — Ki kapja a Faragó fejére kitűzött tízezer frankot?)

Faragó Andrásról megállapították, hogy Freundnak hívták. Egy fehérmegyei gazda-földbirtokos fia. A háborúban az orosz és olasz fronton küzdött, mint hadnagy, míg a kommunizmus után — zsidó léte — fölcsapott ébredőnek. Később Szombathelyen gazdatiszt volt. 1920-ban leszerelt. Pozsonyban kémkedésért lefoglalták. Bécsben három elvált riasszonytól házassági ígérettel pénzt csalt ki, mire egyévi börtönre ítélték. Ki szabadulása után siber lett és hamarosan százötven millió koronát szerzett. A pénzt egy magyar származású artistanőre költötte, majd amikor a pénze elfogyott, szeretőjének sok száz milliót érő ékszereit ellopta és Berlinbe szökött. Itt egy volt budapesti ügyvéd vendéglőjében, a nagystíli szélhámosok tanyáján, megismerkedett bandája tagjaival. Itt találkozott a budapesti származású Krausz Emillel, az utazó zsebtolvajok királyával, akít a nemzetközi tolvajvilágban a „cataloniai herceg” néven ismernek. Ugyanígy ismerkedett meg Sipos Gyulával is, aki egyike a legveszedelmesebb hamiskártyásoknak, valamint Horváth Menyhérttel, a hírhedt csekk

csalóval. Faragó arra vállalkozott, hogy hat hamis csekket vált be Bécsben. Budapesten több száz milliót szerzett a csekkel, azután Párisba rándult, ahol „Le-deur báró” néven szórta a pénzt. A francia fővárosban Kemps amerikai táncosnő barátja lett, aki két százezer frankot költött rá és bevitte a legelőkelőbb társaságokba. Amikor barátját meguntta, kloroformmal elaltatta, minden ékszereit és pénzt elrabolta. Az ideiglenes nyáron Ostendében lett parkettáros. Később amerikai hölgyek pénzelték. Ostendében az egyik párisi detektív figyelni kezdte, mire Berlinbe szökött vissza, majd Solymos Jenővel Budapestre jött, ahol mindjárt az első napon fölismerete egy detektív, aki letartóztatta. — Solymos Jenőről megállapították, hogy a Magyar-Olasz Bank szegedi fiókjának levelezője volt 1920-ig. Elegáns megjelenésű fiatalember, aki tökéletesen beszéli a német, francia, angol, olasz és szerb nyelveket. Százszázakat sikerült, majd a külföldre menekült. Egy ideig Párisban tartózkodott, később pedig Olaszországban és Svájcban utazott. Megismerkedett Rosenthal Lászlóval, a nemzetközi utazótolvajjal, aki Varasótól az Atlanti Óceánig minden expresszvonaton „dolgozott”.

A rendőrségen a jó madarak mindent beismertek és cinikusan azt mondták, hogy legalább jól éltek és ha pár évet rájuk sóznak, kiszabadulásuk után Amerikában folytatják „mesterségüket”.

A párisi rendőrség Faragó el-

A házasság.

Írta: Dr. Gabos Jenő.

„A leánynak férjhez kell menni, másképpen hogy élhetne meg?”. A híres amerikai trónő, Charlotte Perkins Gilman mondja e szavakat és e néhány szóban benne van korunk egész gondolkodása. A leány rendeltetése, a leány célja a férjhezmenés, ezt a kijelentést halljuk ma is utólag és az emberek erre kijelentésüknek oly természetes, oly magától értetődő szint adnak, mintha a nőnek e földön semmi más hivatása, dolga, elintézni valója nem volna, mint várni a férfit, ki bevezeti a nőt a házasság „biztos révébe”. Akik így vélekednek, akik így beszélnek, nem is gondolnak arra, mennyire lealacsonyítják a nőt, mert ugyyszólván egy színvonalra súlyozzák le néhány rovarfajtaival, melyek születnek, párosodnak, utódokat nemzenek és aztán meghalnak. Akik így vélekednek, azok figyelmen kívül hagyják, hogy az élet célja az élet fenntartása, mert ha erre gondolnának, igazuk volna, mikor azt hirdetik, hogy a leánynak férjhez kell menni; igen, de ezek az így beszélők pusztán

és egyedül a nőt magát tartják szem előtt: ha nem megy férjhez, nem tud megélni. Szóval kéresmi kell egy férfit, ki a nőt eltartja. Az nem is jut eszünkbe, hogy a nő önmagát is eltarthatja. A törvényes forma pedig, melyben a férfi gondoskodik a nő eltartásáról, a házasság, ezért a leányt születés óta gyermekkorában arra nevelik és szoktatják, hogy nemi jellegét kidomborítsák, — hogy akkor, midőn eléri a férjhezmenetel idejét, tökéletesen készen álljon a házasságra. Ki tudná megcáfolni Charlotte Perkins Gilman nagyon találó szavait: „Míg a fiúk esze azon jár, mire törekszenek, mit fognak elérni, addig a leányok esze azon jár, mire törekszenek, kit fognak elérni”.

A leányokat úgy nevelik, hogy — mint Bebel mondja — a házasságban „menhely”-et, „tápiintézet”-et keressenek és beléjük oltják a hitet, hogy „otthon és boldogság, tekintély, kényelem és élvezet, kenyere és kalácsa, szóval mindene csak egy keskeny aranykarikán érhető el”. (Perkins Gilman.)

Ilyen nevelés, ilyen tanok hirdetése mellett nem csodálkozha-

tunk azon, hogy már a kis leány is tetszeni akar a fiúknak, nagyon boldog, ha azt mondják neki: „milyen szép vagy, milyen szép ruhád van”, mert már a gyermekkorban is fel tudja fogni, hogy a dicséret valami előnyt, valami megkülönböztetést jelent, ami rá nézve hasznos lehet; és nem lehet csodálkozni azon, ha a felnőtt leányokból elszámtal elkeseredett és erőszakos férjvadászok válnak.

A világirodalom igen sok, meszsze kimagasló alakja azt hirdeti munkáiban: téves felfogás az, hogy a férfi küzd a nő megszerzéséért, hanem épp ellenkezőleg a nők folytatnak ádáz harcot a férfiakért. „Forma szerint a férfi választ ugyan”, — mondja Tolstoj a „Kreutzer szonátá”-ban, — „valóságban a nő az, aki választ. Mielőtt a nő csábító eszközeinek birtokában van, visszaél velük és borzasztó fölényt gyakorol általuk az emberiség fölött... A nők önmagukból fegyvert csináltak, a mellyel érzéseinkre hatnak úgy, hogy nincs az a fiatal ember, sőt nincs az az agg sem, aki közelükben megóvhatná nyugalalmát”.

Bernard Shaw már erősebb szavakat használ „Ember és fel-

sőbbrendű ember” című munkájában, kimondva azt, hogy: „A nő, aki férjet akar fogni, valamennyi ragadozó állat között a leglelküsimoretlenebb... Te azt hiszed, hogy te vagy a kérő, szóval, hogy te vagy az üldözött és a nő az üldözött; és a te feladatod, hogy meggyőzd, meghódítsd, lefegyverezd, levedd a lábáról. Bolond ember, hiszen te vagy az üldözött, te vagy a leterített vad, a kiszemelt zsákmány. Minek ülsz itt és nézed epedve a csaféket a csapda drótrácsán keresztül; nyitva az ajtó és nyitva is marad mindaddig, a míg mindörökké be nem csapódik mögötted”.

Keressünk egy szelidebb, nem egy „Shaw-szerű” szókimondó író, például az örökké bájos Thackeray-t, ki a „Házasság vására”-ban így elmélkedik: „Van-e más ok, amiért a fiatal hölgyek világba lépnek, mint az a nemes ambíció, hogy férjhez mehessenek? Miért járnak csapatostól fürdőkre? Miért táncolnak folyvást reggeltől 5 óráig, az egész borzasztóan hosszú szezonon keresztül? Mi az oka, hogy szonáták betanulásaival gyötörnek magukat a zongorán s hogy, egy divatos mestertől leg-

fogására tízezer frankot tűzött ki, amelyre Biró Zsigmond detektív-felügyelő, aki Faragó Andort társával együtt elfogta, bejelentette igényét.

Milliárdos család egy ritka szőnyeggel.

(Detektív regény egy eladás körül.)
(Bécsi szerkesztőségünkől.)
Érdekességekben folytat nyomonzást a bécsi rendőrség dr. Müller Tivadar ügyvéd feljelentésére, a ki egy a Grand Hotelben lakó szőnyegkereskedő képviselője. — A nyomonzás tárgya egy értékes, 1680-ból való, ugynevezett „Portugáliai” szőnyeg, amelynek értéke szakértők szerint 2—3 millió. A feljelentő kereskedő a szőnyeget Prágában vette és feljelentése szerint a szőnyeget jóval értékesebbé adta tovább egy megbízottja Londonban. Először egy Goldblum nevelő prágai szőnyegkereskedőnek kínálta megvételre a feljelentő, aki 110.000 cseh koronát akart érte adni. Ezután került a szőnyeg Bécsbe. Az értékes és értékes szőnyeg 5 méter hosszú, 2 méter széles, vörös szegélyekkel, kék-fehér kosszorudiszitásokkal és mindegyik sarkában egy himzett csónakkal. Nagybani emeli az értéket, hogy a 150 éves szőnyeg kitűnő állapotban van és szépség dolgában vetekszik a világ leghíresebb szőnyegeivel. A szakirodalom mindössze hat ilyen szőnyeg létezéséről tud. Az egyik ezek közül

alább négy évet okvetlenül be-tanulnak? Hogy hárfáznia tanulnak, ha kárjaik, könyökeik szépek? Hogy Lincoln-zöld toxophilikálat viselnek? Mi más okból törtenik mindez, mint hogy az ördöklő nyilakkal valamely „alkalmas” fiatal embert elejtsenek?”

Thackeray oly hatalmas tulajdonát a nőknek, hogy még a következő kijelentést is meg meri közzé tenni: „Egy nő alkalomadtán, ha nem éppen görbehátú, ahhoz mehet férjhez, akéhez akar” (Ezt a tanítást a leányok figyelmébe ajánlom.) A csunya nőbe is bele lehet szeretni, mondja Stendhal és Schopenhauer. Érdekes azonban az, hogy a szelíd Thackeray is vadállatokhoz hasonlítja a nőket, akárcsak a társadalmi viszonyok szigorú kritikusa, Bernard Shaw. Azt mondja: „Adjunk hálát az Istennek, hogy e kedves teremtmények a vadállatokhoz hasonlóak, melyek nem ismerik saját erejüket. Ha ismernék, végleg legáznának mind nyájunkat”.

Schopenhauer, Nietzsche, Weininger és főképp Strindberg, a nagyvilág „nagy quartett”, — amint egy híres német író elnevezte őket — mind a nő csábító alakját mutatja be és emellett a nő alsóbbrendűségét vallja.

az osztrák császárok tulajdonában volt és most a bécsi ipari muzeumban van. Ennek az értékét Orendi kereskedelmi tanácsos, a híres szőnyegszakértő és nagykereskedő egy millióra becsülte, de kijelentette, hogy gyűjtőknek 2—3 milliót is megér. — Dr. Trenkwald udvari tanácsos és nyomonzató a most feljelentés tárgyát képező szőnyeghez teljesen hasonló darabot 100.000 arany koronára becsülte, azzal, hogy éppen ezt a szőnyeget 1920-ban a bécsi antantbizottság 250.000 arany korona fejében elvitt, ami nem kevesebb, mint 3 és fél millióra felel meg.

A feljelentő annak idején Bergmann badeni régiségkereskedőnek adta át a szőnyeget értékesítés céljából, aki aztán egy Perlflechter Pál nevű kereskedőnek adta tovább, hogy utazzon vele valutaerősebb országba. Berlinben Bode titkos tanácsos, a Frigyes császár muzeum igazgatója 2—3 ezer angol fontra becsülte a szőnyeg értékét. Ezután kezdődik a bűnyűg bűnös és detektívregénybe illő része. Bergmannnak nagy szüksége volt pénzre, ezért Perlflechtert sürgette a szőnyeg eladására. A feljelentő kapott értesítéseket arról, hogy a nagyértékű „Portugáliai” szőnyeg kint áll, de — aztán eltűntek a szemek elől. Perlflechter is, Bergmann is, a szőnyeg is. Hiába való volt mindent levelezés és táviratozás, hosszú ideig semmi választ nem kapott. Sok intervenálásra azt az értesítést kapta, hogy egy Armand nevű egyénnek 975 fontért adták el a szőnyeget, de ebből is csak 450 fontot juttattak el kerülő uton az ő kezéhez. A bécsi kereskedő nem hagyta emyiben a dolgot, kutatni kezdett és sikerült is megállapítania, hogy az állítólagos vásárló, a holland Armand egy teljesen pénztelen alkivizitőr, akinek semmiesetre sem volt annyi tőkéje, hogy a szőnyeget megvehesse. Armand csak a találó volt, akinek a neve arra volt alkalmas, hogy a bécsi kereskedőt becsapják. A szőnyeget mindent bizonyítva több ezer fontért értékesítették és Armandot akarták tanulni használni hogy ezer fontot se adtak érte. A bécsi rendőrség Bergmann köré és megkeresi a londoni hatóságokat, hogy Perlflechter Pált is tartóztassa le. Bécsben nagy érdeklődés sel várják a nagystílű család fejleményeit.

— A nemzeti párt jassiban. Bucurestihől táviratozzák: A nemzeti párt jassvi csoportja tegnap értekezletet tartott, amelyen tizenegy tagú bizottságot választottak a párt jassvi tagozatának vezetésére. Elhatározták, hogy október hó 26-án nagy gyűlést tartanak, amelyen Maniu és Vaida is részt vesznek.

Kamarilla működik Zita volt királyné körül.

(Osztrák legitimisták testvérháborúja. — Hoynigg monarchista-vezér súlyos vádjai az osztrák arisztokraták ellen.)

(Bécsi szerkesztőségünkől.) Az osztrák legitimista táborak súlyos botránya van. A legitimista állami párt vezetője, Hoynigg Kunó lapjának, a „Die Monarchie”-nak legutóbbi számában súlyos vádakat emel az osztrák arisztokrácia és a Schager báró címökléte alatt működő testvér-párt, az osztrák monarchisták pártja ellen. — Hoynigg Kunó olyan éles hangon ír a másik legitimista párt tagjairól, amire a monarchista mozgalmak keretén belül még nem akadt példa.

Az osztrák monarchisták pártja (a Schager-párt) alapítói és vezetői előkelő urak, hangzatos címekkel és nemesi előnevekkel — állapítja meg Hoynigg vádiratában. Az alapító-bizottság neveora a megboldogult „Fremdenblatt”-ot juttatja eszükbe, mivel egy fest, mint egy arisztokrata temetés jelentésvoltjainak listája. Így aztán egészen természetesen, hogy ez az ugynevezett arisztokrata párt a nép, a polgárok, munkások és parasztok körében nem valami szimpatikus.

A vezérek nevei a népben, még pedig a császárhoz közeli körében egészen más benyomást keltettek, mint amik ezeknek a neveknek viselői vártak. Ezek a nagy méltóságok ugyanis három éven keresztül igen keveset törődtek urukkal és császárukkal és nem is jutott eszükbe, hogy nyilvánosan sikra szálljanak érte. Ez ugyanis akkor még nem járt minden veszély nélkül, még a Landesgericht fogdájaiba lehetett volna ezért kerülni.

„Az összeomlás után a hitbizományok urainak és a magasrangú bürokratáknak ez volt a jelszavuk: „Éljen a császár — Svájcban!” Ha egészen maguk között, palotáik kipárnázott aított mögött voltak, úgy dühösen szidták a köz társaságot, halálra ítélték minden forradalmárt és újra megalapították a monarchiát — papirosan. Hoynigg Kunó monarchista vezért, aki abban az időben már nyilván sikra szállott a legitimizmus érdekében, sorra megkérték ezek az urak, hogy az utcán ne köszönjön nekik, mivel ezzel kompromittálhatná őket.

Ezután Hoynigg rátér arra, hogy az összeomlás napjaiban az osztrák arisztokrácia egyszerre csak eltűnt Károly mellől. Minden ki cserbenhagyta. Ezután kifejti azt, hogy az arisztokráciáról, a régi kamarilláról még a legitimisták sem akarnak tudni. Sokkal szembeszemből azonban a cikk befejező része, amely a következő érdekes leleplezéseket tartalmazza:

A Jockey-klub urai még mindig egész Ausztria Magyarországot kormányzásra törekvenek. Ősei nek érdemeinél fogva örökös jogot formálnak arra, hogy teherként ne hezódjenek a monarchiára. Amikor a ház összeomlott, ezek a jószágkormányzók sehol sem voltak láthatók és a háziurat hagyták bűnhődni. Kínai falként sorakoztak ezelőtt az uralkodó és a nép közé és ma is erre töreksznek. Károly császár mindenestre nem sok szerencsét volt, mivel az elhunyt uralkodó — bizta ma

gát egyedül a magas udvari méltóságok és a miniszterek hivatalos információira, hanem a néppel is összeköttetést keresett. A császár német azonban most a kamarilla, a mely azonnal a császár halála után installálta magát a magára hagyatott, anyagilag függő özvegynél, ismét szigorú klauzura alatt találja. Teljesen lehetetlen a magas asszonyhoz olyan közléseket juttatni, amely a kamarillának nem kellemes és amely nem járta meg cenzurájukat. Minden közlést a kamarilla bécsi főnöke, Schager báró elé kell terjeszteni, aki ezt csak akkor továbbítja a császárnak, ha jóra találja. Ez a gavalér dönt afelől, hogy kijáruhat színe elé és nyíltan kijelenti, hogy minden számára nem kívánatos audenciát a császárnak meg fog akadályozni.

Emyiben leírt összefoglaló Hoynigg legitimista vezér cikkét a „Die Monarchie” legutóbbi számában. A leleplezések nagy feltűnést keltettek egész Ausztriában.

Nyugdíjnélküli nyugdíjasok.

(Négy hónap óta nyomorognak a volt vasutasok.)

A nyugdíjas nyomor az utóbbi esztendőben olyan fokot ért el nálunk is, másutt is, hogyha erről beszélünk már újságot nem írhatunk. Nyugdíjasnak lenni a régi békeesztendőben valami nyugodalmas foglalkozás volt, mert a nyugdíjak összege tényleg biztosította a szerény, de gondtalan megélhetést, amit már a háboru alatt sem, de azután még kevésbé lehetett megtenni a ritkán változó nyugdíjakkal a fölfelé nagyon gyakran változó árak miatt. A legutóbbi idő szülte azonban a nyugdíjnélküli nyugdíjas alakját, akik a legkétségbeejtőbb helyzetben tengődnek el napról-napra. Ma panasos levelet kapott a Közlöny szerkesztősége, amely erről az utóbbi kategóriáról beszél és a melyhez nem kell kommentár. A legfőbb ideje volna, hogyha már a nyugdíjak csekélyek is, legalább tényleg ki is fizessék. A panasos levél a következőképpen hangzik:

— Igen tisztelt Főszerkesztő Ur! Tekintettel arra, hogy Ön lapjában mindig szíves volt helyet adni a jogos kéréseknek és panaszoknak s ezek mellett mindig pártolólágg szólalt fel, kérem Önt szíveskedjék lapjában meletünk, szegény vasuti, már négy hónap óta nyugdíj nélküli nyugdíjasok érdekében szót emelni. Szerény személyem egy főtisztviselő özvegye vagyok, akinek egy kis házon kívül, amit magam lakom, más vagyonom nincsen és így az amugy is igen szerény kis nyugdíjra voltam utalva. Most, hogy a legnehezebb időben beszüntették a kifizetését a legnagyobb nyomorban sinylődöm és egyik-másik nehezen nélkülözhető butorom eladásából tartottam fenn magamat! De itt van az adófizetés az adóhivatal nem ismer el kifogást, a vasut pedig nem fizet, de nekem kell fizetni! Miből? Kérem Önt! Ha eladom a házacsám, hol tűzódok meg, ha megeszem az érte

kapott pénzt, ki tart el azután? Megboldogult férjem 28 évig szolgált az államvasutat s most én az özvegye koldulni mehetek, de mehetek-e, mint vasuti főfelügyelő özvegye?

Ezek a sorok, amelyeknek minden szavát a kétségbeesett nyomor sugallta, eléget mondanak. Az illetékes tényezők figyelmébe ajánljuk, akiknek feltétlenül módjuk van változtatni ezeken a vizsgás állapotokon.

Hogy áll a len?

Okt. 9-én 100 leiert adtak nálunk:

- 2.54 svájci frankot.
 - 7.66 francia frankot.
 - 8.500 külföldi magyar koronát.
 - 12.500 tényleges magyar koronát
 - 14.300 bétföldi magyar koronát,
 - 32.800 osztrák koronát.
- Zürichben 2.60 frankot
 Parisban 7.80 frankot
 Budapesten 9500—10800 kor.-t
 Bécsben 31.500 osztrák koronát
 Berlinben 550.000.000 márkát
 Prágában 15.65 szokolt
 Belgrádban 41.25 dinárt
 Newyorkban 46.50 centet
 Londonban 1 font 980 lei.

Katonai fogyasztási szövetkezet Aradon.

(Tartalékos és aktív tisztak ötven százalékkal olcsóbban kapnak mindent.)

(Saját tudósítónktól.) A hadügy miniszterium nemrég érdekes körrendeletet küldött a katonai parancsnokságokhoz. A rendelet kimondotta, hogy minden nagyobb városban katonai fogyasztási szövetkezetet kell létesíteni. Az aradi fogyasztási szövetkezet a várban már megalakult és vezetője *Condureteanu* kapitány teljesen felszerelte árukkal a szövetkezet várban levő raktárhelyiségét. A szövetkezetnek tagja lehet minden tartalékos és aktív tiszt felekezeti és nemzeti különbség nélkül. A szövetkezet részvénytársasági alapon alakult meg és minden tagnak legalább tíz 25 leies részvényt kell vásárolni. A részvények összegét több részletben is lehet fizetni. A részvényesek között a szövetkezet tisztja jövedelmének harminc százalékát évente szétosztják. A megmaradt hetven százalék áruba szerzésre marad. A szövetkezet tagjai huszötven százalékkal olcsóbban kapnak a napi áraknál célpöt, ruhát, szövetet bármilyen életmiszert és háztartási cikket. A szövetkezetbe eddig is számos tag iratkozott be Aradon.

A becsületes vagyonszerzés.

(A budapesti katolikus naggyűlés)
 Budapestről táviratozzák: A katolikus naggyűlés második napján, a hétfői délutáni ülésen gróf *Károlyi József* a magyarországi katolicizmusról beszélt és megállapította, hogy a trianoni béke a magyar katolikusok felét más országokba juttatta. Utána dr. *Czettler Jenő* nemzetgyűlési képviselő, a Magyar Gazdaszövetség igazgatója a katolicizmusról az agrárkérdéssel kapcsolatosan tartott előadást és kijelentette, hogy a gaz-

dasági rendet újra kell alkotni vagy a szociálista gondolat szerint az osztályharc alapján vagy az emberszeretet által dikált korlátozásokkal. A mai örült vagyongyűjtés helyett, ami a szociális nyomor okozója a tisztességes megélhetést a középkori kereszténység ideálját kell biztosítani. *Haller Ist-*

Aki jöltevőjét lopja meg.

(Saját tudósítónktól.) *Nádel Berta* rovtomult betörő betörést követett el özvegy *Böhm Gyulánénál*, aki neki szállást adott. A javíthatatlan betörő ügyével a *Közöny* mai száma részletesen foglalkozott. *Nádel Berta* több mint huszezer lei értékű fémhennét lopott el özvegy *Böhm-nétől*. A feljelentésre az államrendőrség megindította a nyomozást és tegnap este érdekes körülmények között sikerült letartóztatni a betörőt. A rendőrség egyik detektívje egy ócskás izletben megtalálta az özvegy *Böhm-nétől* elloptott holmik egy részét. Lefoglalta a holmikát és alig lépett ki az ut-

Irodalom, művészet

A Vörös malom.

(Mit ír a kritika az új Molnár darabról.)

Budapestről táviratozzák: *Molnár Ferenc* új darabjának, a *Vörös malom*nak ma lesz a bemutatója a Magyar Színházban. A tegnap esti főpróba után már kialakult a kritika, amely ezuttal is elismeri *Molnár* kiváló írói kvalitásait. A darab meséje minden fantasztikum mellett is rendkívül érdekes és lebilincselő. Magister, a pokolbeli királyság marconistája évmilliók munkájával feltalált egy gépezetet, amelybe ha elhelyezik a legtisztább földi embert is, egy óra alatt gazemberré romlik. Kiszélesítve kiválaszt egy férfit, akit tiszta, mértékletes, erkölcsös és vallásos és ezt elhelyezi a vörös malomba. Itt gonosszá és elvetemültté preparált emberbábuk segítségével sorra kivetkőztetik a férfit tiszta erényeiből. Lángalóban a démoni nő iránt és irtózatosszenvedélyében gonosz lesz teljesen. Elzúlik és már-már bosszúálló gyilkossá válik, amikor az utolsó pillanatban megszólal benne az isteni hang, a jóságnak a megrebbenése és az ördög nagy műve megsemmisül. Az emberben az Istenből is van egy parányi szikra, amely ott szunnyad még a legaljasabb lélekben is. Ez a szikra elég ahhoz, hogy fölrobbantsa a pokoli gépezetet. Az ördögi próbának kiszemelt férfi visszatér a földre és kiderül, hogy a borzasztó jöttevő csak álom volt.

A *Vörös malom*ról a Magyar Hírlap kritikusa a következőket írja: *Molnár Ferenc* nem a lélek szárnyain, hanem a rutin és a virtuozitás kiszámított sebességű repülőgépen emelkedik magasba, a lionnan akaratan kívül is kissé ironikusan lenéző mosollyal tekint a földi jóság fényére. Elnagyolva, riktóan látja az emberi rosszság arányait és a motor katógásával fejében, sopperórával a kezében méri le a szenvedéseket, szenvedélyeket, idegek remegését. Ebben a szuverén magasságban el-tűnnek a határok a dráma, kabaré, jóhiszeműség, blöff, műfajok és műfajtalanságok, erkölcs és

ván azt fejtegette, hogy a katolicizmus nem zárja el hiveit a becsületes vagyonszerzéstől. A közvegyonról és az egyházi tanulmányi alapokról kijelentette, hogy sok helyütt gyakran tekintélyes nagyságban kisajátításra kerülnek és ez által nem tölthetik be rendeltetésüket.

(Elfojták a betörő kiszabadult rabnót.)

cára, egy asszony jött vele szembe, aki fémhennéket kínált neki megvételre. A detektív igazolásra szólította fel és hamarosan kiderült, hogy az árusító *Nádel Berta, a megszökött betörő*. A detektív letartóztatta a nőt és a negyedik kerületi rendőrségre kísérte, a hóvá beidéztek özvegy *Böhm Gyulánét* is, aki, amikor meglátta *Nádel Bertát* nekirohant és *fojtogatni kezdte*. Az idősebb özvegyasszonyt alig lehetett eltávolítani az elfogott betörőtől. Özvegy *Böhm Gyuláné* azért gerjedt érthető haragra, mert az lopta meg, akivel jött tett. A tolvaj nőt ma átkísérték az ügyészség fogházába.

erkölcstelenség, izlés és izléstelen ség között és eltéveszti azt a lépést, amely a fenségest a nevéstestől elválasztja. A főszerepeket *Darvas Lili*, *Somlay Gellért* és *Pécsi Blanka* játsszák. A *Vörös malom* bemutatója iránt olyan érdeklődés nyilvánul meg, amilyenre Budapesten már évek óta nem emlékeznek.

* **Aradi színház műsora.** Szerdán: *Bátor Salamon, C. bérlet*. Csütörtökön: *Bucsukeringő, A. bérlet*. Pénteken: *Levendula, olcsó helyárakkal, B. bérlet*. Szombaton: *Carmen, Pop Lia és Pavel Constantin* felléptével, *C. bérlet*. Vasárnap délután: *Az asszony verve jó*. Este: *Tangó királynő, operett-bemutató bérletszűnetben*.

* **A temesvári színház műsora.** Szerdán: *Lányom hozomány* 500 millió. Csütörtökön: *Lányom hozomány* 500 millió. Pénteken: *Hermelines nő*. (Bemutató.)

* **Aradi színházi hírek.** *Pop Lia* és *Pavel Constantin* vendégfellépte Aradon. A cluji (kolozsvári) román opera két büszkesége az aradi származású *Pop Lia* énekesnő és *Pavel Constantin* tenorista; az opera igazgatója, akik szombaton a *Carmen*ben vendégszerepelnek Aradon. Itteni felléptük kettős célt szolgál: elsősorban a szombati *Carmen* repriz kimagasló művészi eseménynek ígérkezik, másodsorban pedig *Pop Lia* és *Pavel Constantin* vendégjátéka a román-magyar kulturközeledést szolgálja, mert bennök a román opera reprezentánsait ismeri meg az aradi közönség. A szombati *Carmen* előadást rendes helyárak mellett, bérletben tartják meg. — *Strauss* operett reprize Aradon. Csütörtökön *Straus Oszkár*nak, a világhírű bécsi komponistának egyik legkiválóbb újabb operettjét a *Bucsukeringőt* eleveníti fel az aradi színház. Az orosz tárgyú, bravuros hangszerelt, dallamos muzsikájú operett évekkel ezelőtt páratlan siker mellett mutatták be Aradon s a színháznak hosszú hónapokon át állandó műsordarabja volt. A csütörtöki repriz alkalmával részben a bemutató szereplői, részben pedig az operettegyüttes új erősségei játsszák a *Bucsukeringő* főszerepeit. — *Olcsó helyáru* színelőadások Ara-

don. Az aradi színház igazgatósa szociális célt szolgáló újítást készül bevezetni, amikor olcsó helyáru előadások rendszeresítését tervezi. A cél az, hogy a mai súlyos gazdasági viszonyok között anyagi gondokkal küzdő társadalmi osztályok is látogathassák időnkint a színházat és lelki felfrissülésükről gondoskodhassanak. Az első ilyen olcsó helyáru színelőadás pénteken lesz, amikor az ideai nagysikerű szezonnyitó operettet, a *Levendulát* hozozák színre. A színház igazgatójának elhatározása bizonyára széles körökben szerez örömet.

* **Temesvári színházi hírek.** *Lányom hozomány* 500 millió. Földes *Imre* hallhatatlanul mulattató kedves vigjátékának lesz szerdán este 8 órai kezdettel a bemutatója. *Harmath Rózsi*, *Fekete Irén*, *Hajnal Ilonka*, *Fekete Mihály*, *Horváth L.*, *Zilahi Sipa* játszák a főszerepeket. A premier-est is rendes helyárakkal kerül színre. Csütörtökön megismétlik a kitűnő vigjátékot. — *Hermelines nő*. Alig mutatták be a *Szépasszony* kocsisát csodálatos sikerrel, máris új bemutató követi ezt. Pénteken este *Hermelines nő* nagy operetnek lesz a bemutató estéje. A *Hermelines nő* nagy zenei feladatát a társulat legszébb hangú énekesei és énekesnői fogják interpretálni. *Süveges Aranka*, *Bodor Jenő* játsszák a két főszerepet, de jelentős feladat jutott *Deésy Jenő*nek, *Szabádkainak* és *Tihanyi*nak is. A *Hermelines nő* premierjét premier helyárakkal adják. Másnap, szombaton délután olcsó helyárakkal és szombaton este rendes helyárakkal kerül színre. Vasárnap este is rendes helyárakkal, de délután olcsó helyárakkal. A *Hermelines nő* operettet egyelőre hatszor egymásután tűzti ki a magyar színház igazgatója műsorra.

Lelkiismeretlen kivándorlási ügynökök ellen.

Három hónappal ezelőtt kezdte meg működését Aradon az „Atlas” kereskedelmi és tengerhajózási vállalat. *Calea Aurel Vlaicu 13.* *Horváth-féle* vasúti szálloda. Ez a három hónap elég volt arra, hogy ügyfeleinek teljes bizalmát nyerje el. Az *Atlas* vállalat kipusztította Aradvármegye területéről a lelkiismeretlen kivándorlási ügynököket, akiknek főcéljuk volt: a kivándorlásra való csábítás és a kivándorlók megszarolása. Ez a pusztító munkája még most is folvik az *Atlas* vállalatnak és legerősebb, leghatalmasabb fegyvere a lelkiismeretesség.

Az *Atlas* tengerhajózási vállalat, amint arról meggyőződünk, nem kivándorlásra csábít, hanem az a célja, hogy azok, akik már elhatározták az Amerikába való kivándorlást, könnyen kevés költséggel kapják meg a szükséges okmányokat és a kivándorló hajónkon kényelmes egészséges ellátásban részesüljenek. Árai 40 százalékkal olcsóbbak, mint bármely más vállalat. Azok, akik az *Atlas* vállalathoz fordultak kivándorlási ügyeik elintézéséért — sokan vannak ilyenek — mind hálával gondolnak az *Atlas* tengerhajózási vállalatra, amely kiszabadította őket a kivándorlási piócák karmaiból.

A fentieket igazolja az a tény, hogy az *M. Embricos* hajózási vállalatot *Canadian Pacific* vasúti és hajózási társaságot *Royal Mail*

és Union Castle Linet hajózási vállalatot képviseli az Atlas vállalat. A felsorolt négy társaság a világ legnagyobb és legismertebb négy vállalata.

HIREK.

Elő költő

a halott költő ellen.

(Kiss Józsefet meggyalázták a Kisfaludy Társaságban.)

Budapestről táviratozzák: A Kisfaludy Társaság legutóbbi ülésén tartotta székfoglalóját Sik Sándor főgimnáziumi tanár, költő, aki emlékbeszédében, amelyet elődéről, Kiss Józsefről tartott, kegyeletsértő módon bántó kritikát gyakorolt az elhunyt költő fölött. Kezdte az emberrel, akiről meglehetősen rídek képet rajzolt, pár odavetett vonással. Folytatta a költővel, aki nem bírt „monumentálisat alkotni”. És végezte a zsidóval, aki elszakadva hitétől, elvesztette határozott világnézetét. Kiss József alól kicsuszott a talaj — mondotta költői székének örököse — a keresztény és magyar világba nem tudott gyökereket bocsátani. Így bolygó Athasvérus lett. Egy átmeneti kor gyermekének született s ennek a kornak tragikumai benne is beteljesedtek. Tulajdonságát ő maga is érezte, de hiába fordult vissza ősei világába, amelyben már nem hitt, éppen ebből a visszafordulásból születtek legkevesebbé szerencsés költői művei.

A kegyesrendi tanár költő legalább is szokatlan eljárása nagy megütközést keltett irodalmi körökben, annál is inkább, mert Sik Sándor — maga is kikeresztelkedett zsidó.

— **Lelkészbeiktatás Lippán.** Pálur István lipovai lelkész ünnepélyes beiktatását f. hó 14-én, vasárnap d. e. 10 órakor eszközölte Szabolcska Mihály bányai református esperes és a jeles költő a lipovai (lippai) ref. templomban. Az egyházi aktust dísz ebéd követi. Az ünnepségekre minden érdeklődőt tisztelettel meghív a lipovai ref. egyházközség előljárósága.

— **Olcsó házhelyet kapnak az aradi városi tisztviselők.** Egy belügyminiszeri rendelet értelmében Arad város mérsékelt áron házhelyeket bocsátott a köztisztviselők rendelkezésére. A város a Maros-partján tervezte a tisztviselő-telep létesítését és a házhelyeket Zsigmondháza mellett osztotta ki. A tisztviselő-telep tervrajzát a belügyminiszterhez küldték jóváhagyás végett, ahonnan ma megérkezett a válasz. A belügyminiszter egy szakértő mérnököt küld Aradra, aki megvizsgálja, hogy a jelzett hely alkalmas-e a telep felépítésére.

— **Női és férfi kabátkelmék** legolcsóbban Strasser cégnél kaphatók.

— **A temesvári önkéntes mentőtársulat szeptemberi működése.** Első segítségét 165 esetben nyújtottak. Sérülés 127, belső baj 29, egyéb baj 8, öngyilkosság 1 esetben történt. Ezen kívül 121 esetben vették igénybe a mentőket betegek szállítása címén. Tüzeset ebben a hónapban nem tette szükségessé a mentők kinyulását.

Nyilatkozatok az aradi ügyvédi kamara körül

(Melyik választás érvényes?)

(Saját tudósítónktól.) Az aradi ügyvédi kamarai választás megsemmisítésének híre széles körben feltűnést keltett. Felmerült az a kérdés, hogy új választásokra kerül-e sor ennek következtében, vagy pedig az utolsó előtti választást hagyják jóvá. Erre vonatkozó felvilágosítások céljából munkatársunk ma felkereste Moldován Sándor dr. törvényszéki elnököt, az aradi ügyvédi kamara volt kormánybiztosát, aki úgy nyilatkozott, hogy a választások megsemmisítéséről még nem kapott hivatalos értesítést és mivel a kormánybiztosi funkciója a választás megsemmisítését befejezést nyert, az ügyfeleiről nem nyújthat felvilágosítást.

Miron Jusztin dr., akit a legutóbbi választás alkalmával az aradi ügyvédi kamara dékánjává választottak, munkatársunk kérdése a következőket válaszolta:

— Az ügyvédi kamarai választások ügyében csak a *Közlöny* mai számában szösz szerint leközölt hivatalos iratot ismerem és ennél többet mondani, vagy nyilatkozni nem tudok.

Munkatársunk ezután felkereste Marsieu Jusztin dr. aradi ügyvédet, országgyűlési képviselőt, aki az ügyvédi kamara választásainak bonyolalmait a következőkben ismertette:

— Három választás folyt le az ügyvédi kamara tisztikarának megválasztása céljából. Az első választáson, amit június 24-én tartottak, a leadott 106 szavazat közül 104 az én listám volt. A kamara kormánybiztosa azonban az al az indokollással, hogy a választás jogerőségéhez a kamara területén bejegyzett ügyvédek számának felét egy szavazattal meghaladó többség szükséges és így a bejegyzett 215 ügyvéd mellett 108 szavazat adna csak abszolút többséget, — a választást megsemmisítette és július 12-re új választást tartottak.

— **Halálozások.** Ma délután fél kettő órakor, 85 éves korában Timisoarán (Temesváron) elhunyt Kostyál Antal, a régebbi idők életének egyik legjellegzetesebb egyénisége. Annak idején elnöke volt a szabadelvű pártnak és az ügyvédi kamara elnöki tisztjét is viselte. A timisoarai pénzügyigazgatóság tisztviselőjeként kezdte pályafutását, majd Csákován nyitott ügyvédi irodát, amit később Temesvárra helyezett át. Az utóbbi években teljesen visszavonult és csak családjának élt. Temetése csütörtökön délután fél 5 órakor lesz a belvárosi Jenő herceg-utca 16. számú gyászházban.

Tegnap délután 62 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt Aradon Bayer György aradi építész. Elhunytát felesége és kiterjedt rokonsága gyászolja. Temetése holnap, szerdán délután 4 órakor történik a Str. Serbeasca 6. (Koszoru-u. 3.) sz. gyászházban.

— **Leégett falu.** Bucurestiből táviratozzák: A Chisenev melletti Costesti falut tegnap tűzvész pusztította el. Egy asszony és három gyermeke a tűzvész áldozatául estek.

— **Önborotvák és más acélárak** nagy választékban Hegedűsné Arad.

rendelt el, amelyen 156 szavazat közül 85 Miron Justin dr., 71 pedig az én listám volt. A két utolsó hely betöltése abszolút többség hiánya miatt pótválasztást tett szükségessé, amit július 15-én tartottak meg.

— **Borneas Gyula dr.** és társai mindkét választást megfélembézték. Az elsőt azért, mert a választás eredményét nem hirdették ki jogerősnek, a második választás ellen pedig illetéktelen elemek beavatkozása miatt nyújtották be a felebbezést. Mint felebbezési fórum, az Ügyvédi Szövetség állandó választmányja foglalkozott az ügyvel, amely szeptember 22-én hozott határozatában a második választást, a felebbezés indokai alapján megsemmisítette. Október hatodikán foglalkozott az állandó választmány az első választás ügyében beadott felebbezéssel. Az állandó választmány magam is tagja vagyok s az ülésen személyesen részt vettem. Az Ügyvédi Szövetség választmányja a június 24-én megtartott első választást mondta ki érvényesnek azzal az indokollással, hogy a dékánválasztáshoz nem kívántatik meg a bejegyzett ügyvédek száma szerinti abszolút többség, hanem csupán a leadott szavazatok mennyiségéből a szavazatok abszolút többsége. Ilyenformán az Ügyvédi Szövetség állandó választmányja azt a választást fogadta el végérvényesnek, amelyen engem választottak meg elnöknek, a választmány tagjai pedig Papp Teodor, Parecz Béla, Hotoran Victor, Vécsov Géza és Schütz Henrik ügyvédek.

— Az állandó választmány határozatáról szóló hivatalos értesítés postai uton még e hét folyamán megérkezik az aradi ügyvédi kamarához. Annak megérkezése után összehívom az ügyvédi kamara rendes évi közgyűlését a költségvetés és egyéb folyó ügyek tárgyalása céljából. Három év óta nem tartott közgyűlést az aradi kamara és így annak összehívása most már minél előbb szükséges.

— **A Banca Româneasca az összes romániai cukorgyárak kizárólagos képviselője.** A Banca Româneasca timisoarai fiókja — mint értesülünk — a bucaresti cukor-eladási Központtól nyert megbízatása értelmében az összes romániai cukorgyárak kizárólagos képviselője lett. A cukor jelenlegi piaci ára — annak minősége szerint — kilogrammonként 24.50 és 28 lei között mozog. Rendeléseket felvesz a Banca Româneasca timisoarai fiókjának igazgatósága Belváros, Strada Vasiliu Alexandru (Hunyadi-u.) No. 1.

— **Bérelten Kerpel könyvtárában** — **Halálos szerencsétlenség az aradi állomáson.** Tegnap délután 6 órakor a németszentpéteri állomás bejáratánál az Arad felől érkező vonat fűtője a mozdonyról lezuhant és azonnal szörnyethalt. A szerencsétlenül járt vasutas Kiss Pál aradi lakos, három gyermek apja. Az azonnal bevezetett vizsgálat megállapította, hogy a fűtő saját vigyázatlanságának lett az áldozata. Kiss Pál a még mozgásban levő mozdony egyik külső szelepét akarta megigazítani, de egvensúlyt veszített és a mozdonyról lezuhant a pályatest mellé. Nyakcsigolyatörést szenvedett és ez okozta rögtön halálát.

— **Felhívás adózók jelentkezésére.**

Az aradi pénzügyigazgatóság első számú évi bizottsága felhívja a következőket, hogy adókievési ügyük rendezése céljából a saját érdekében mielőbb jelentkezzenek jegyzőkönyvvel és az adókievítéshez szükséges iratokkal felszerelten. Aki nem jelenik meg, annak az adóbizottság hivatalból állapítja meg adóját, az esetleges terheket figyelembe nem veheti, mert nem ismeri és az így megállapított adó ellen felebbezésnek nincsen helye. Jelentkezni a következők kötelesek: Csányi Testvérek, Glezinger Viktor, özvegy Kiss Ferencné, Földes Lajos és Társai, Friedmann Zsigmond, Kristyóry örökösei, Rondolean Aurel, Szalai Eszter és Konstantin, Singer Adolf, Tóth Mária, Verzár István, özvegy Gruber Sándorné, Klein Vilmos, Weisz Lajos, Meister János, Keresztes Ferenc dr. Reményi Rudolf, Böhm Vilmos, Kurussa Imre, Steiner Adolf, Bodnár József, Buja Sándor, özvegy Klug Ferencné, Lakatos Aladár, Stoinescu Sándor, özvegy Véghe Aurélie, Grosz Ella, Blean Maxim, Béres András, Halmos Dezső, dr. Munk Béla, Degeand Meleomian, Oláh Sándor és Társai, Rosu Erzsébet, Strasser Péter, Szeredán Döme, Weiszberger Mór, Záray Gézané, özvegy Zubek Sáváné, Bugyi Jultanna, Boros Béla, Cernea Florica, Fleischer Samuelné, Hertes Vilmos, Jónás Péter, Kapp Antal.

— **Tűz egy kávéházban.** Bucurestiből táviratozzák: A birladi kórházat tegnap éjjel tűzveszedelem fenyegette. A tűz a kórház fürdőjében keletkezett és onnan rövid idő alatt átterjedt a főpavilonra. A tűzoltóságnak nagy erőmegfeszítéssel sikerült a tüzet lokalizálni, amelynek szerencsére csak anyagi kára van.

— **Szedülés és fejfájás** igen gyakran a belek rendetlen működésének eredménye és rögtön elmúlnak, ha Kopro-lal, az ideális, jóízű csokoládé hashajtóval szabályozzuk székletünket.

— **Elitették a síófoki hazárdjátékosokat.** Budapestről táviratozzák: A nyáron a síófoki játékaszinóban a rendőrség négy játékasztalnál négy milliónál többet kivevő összegeket foglalt le és a razzia alkalmával 259 játékos igazoltatott, akiknek javarésze a fővárosi társaságok ismert tagjai és főleg a pénzvilág ismert egyéniségei. Az enyingi járásbírósg ma tárgyalta le az igazoltatottak kihágási ügyét és 130 vádlottat egyenként százezer koronára, a többieket 60-40 ezer korona bírságra ítélte és a lefoglalt pénzeszeget elkobozni rendelte el.

— **Lopás a vonaton.** Warth Ferenc mercyfalvai gazda feljelentést tett a timisoarai pálvaudvari rendőrségen, hogy ismeretlen tettesek 4500 lei pénzt elloptak.

— **Tragikus öngyilkosság.** Tragikus módon vetett véget életének ma Timisoarán (Temesvárott) Popescu Gerda József gyógyszerész százasdos. A józsefvárosi Zrinyi-utca 8. szám alatti lakásán fobelötte magát és meghalt. Az öngyilkos százasdos régi temesvári családból származik, atyja Mehalában községi jegyző volt. Tettét súlyos ideggyógyulással okolják. Feleségén kívül három gyermekét hagyta hátra.

A török-magyar akció kulisszatitka.

Leleplezések Friedrich Istvánról)
Budapestről táviratozzák: Az Est szombati és vasárnapi száma szenzációs részletekben bővelkedő cikkeiben leplezte le Friedrich István szereplését a Török-Magyar Kereskedelmi R. T. megalakítása körül. Friedrich után hazatért törökországi utjáról. Érintkezésbe lépett Weinstein Arnold és Laufer Simon kereskedőkkel, a kiket azzal igyekezett megnyerni fantasztikus vállalkozásához, hogy ragvógó szinckel festette meg a törököknek a magyarok iránt való nagy szimpátiáját. Azt állította, hogy a magyarok ingyen földet gyárakat minden kedvezést megkapnak Törökországban.

Ezokra a nagyszerű lehetőségekre számított a Török-Magyar Társaság, amelyet Friedrich három zsidóval megalapított. Friedrich az alakuló gyűlést, ahol három ember jelent meg és azok is zsidók voltak, így nyitotta meg: — Tisztelt uraim! Egy kijelentéssel tartozok, ez pedig így hangzik: Uraim! Ettől a perctől kezdve mi négyen egy test és egy lélek vagyunk.

— Uraim — folytatta Friedrich. — igenis, zsidókkal akarok dolgozni és itt hagyom ezt a rohadt politikát!

A részvénytársaság 50 millió korona alaptőkével alakult és ebből akkor befizettek összesen 15 millió koronát. A befizetést 15 millióból Friedrich István nyomában kért és kapott a maga számára 2 millió koronát azzal, hogy előzetes költségek címén ő ennyit már elköltött. Ezután még másfél millió korona ára ingyen részvényt követelt, amit szintén megkapott. A társaság persze nem változta be a hozzáfűzött reményeket és ez adott alkalmat a pesti újságoknak arra, hogy mélyebben a dolgok belsejébe pillantssanak. A keresztény faivédő sajtót ékfeletlenül zavarják az apró intimítások, amit a faivédő Friedrich zsidó haráságáról kiderítettek és azzal kárpótolják magukat, hogy Friedrich zsidó társait szélhámossággal vádolják meg.

Sport.

Az Unirea megóvja a TMTK ellent elvesztett mérkőzését.

Szenzáció erejével hatott a TMTE. jól megérdemelt győzelme az Unirea komplett egvüttese ellen, éppen olyan szenzációs az a tény, hogy az Unirea megóvja az elvesztett mérkőzést s azt a zöldsztalmál igyekszik megnyerni. Az első kérdés, ami a labkust is szólásra bírja az: *Vajon miért és milyen alapon?* Hangsúlyozzuk ezt különösen azért, mert a mérkőzés a lehető legsimábbban, minden rend zavarás nélkül folyt le s magunk is kíváncsiak voltunk mik lehetnek azok az érvek, amelyek a mérkőzés megóvását indokolták? Sikerült megmondni az óvás okát is. Ki lehet más a hibák, mint a szegény bíró. Az a bíró, aki véleményünk szerint az Unireával szemben a lehető legnagyobb indulattal és nála eddig nem tapasztalt körültekintéssel vezette a mérkőzést. Az óvás oka az, hogy Holz (M) játékos állítólag Krisztet, a Munkások kapusát a labdával együtt bonyomta volna a kapuba s

az így a kapuvonalra túlkerült labdát a bíró nem ítélte goalnak.

Eltelkintve attól, hogyha tényleg goal lett volna a kérdéses labda, úgy a publikum nem maradt volna szó nélkül, mint azt tette, je len sorok írója 2 lépésre állt a kaputól és kijelenti, hogy a labda nem jutott túl a kapuvonalon, sőt Holz támadott a kapusra meg nem engedett módon. Kíváncsiak vagyunk az illetékes faktorok döntésére. Mint hírlík az Unirea játékosai megszegyenitőnek tartják magukra nézve az egész óvást s nem akarnak ilymódon két ponthoz jutni.

— Elmarad a bánáti autóturaverseny. Vlád Gyöző mérnök timisoarai (temesvári) sportszövetségi elnök jelenleg Bucurestiben tartózkodik, a honnan ma táviratot küldött a sportszövetség vezetőségének, amelyben közli, hogy az e hétre tervezett autóturaverseny elmarad. Az autóturaversenyen Károly trónörökös részvétele is be volt jelentve és ez alkalommal másodszer szenved a verseny halasztást. Az autóturaverseny elmaradásának okai felől közelebbi felvilágosítást a távirat nem közöl.

Titokzatos halál.

(Egy eltűnt falusi gazda rejtélyes kirablása.)

(Saját tudósítónktól.) Rejtélyes bűnügyben kezdett ma nyomozást a temesvári rendőrség. Egy környékbeli gazda titokzatos halálának körülményei különös rablógyilkosságot sejtetnek és valószínű, hogy a rendőrség hamarosan fényt derít a még sötét háttérű bűnügyre.

Mosoni Juon mosoncai 34 éves gazda az elmúlt csütörtökön bejött Temesvárra, ahol árkokéfé akart vásárolni. Zsebében 35 ezer lejt hozott magával, amit kétezer lejt kivételével hazaküldött családjának, mert nem vett semmit. Este felé a Komlosán-féle vendéglőbe tért be három társával borozgatni. Társai később eltávoztak, majd három másik ember csatlakozott hozzá a kocsmában, közöttük egy Coste nevű temesvári városi pecér. Ezekkel tovább ivott és már meglehetősen be volt rugva, amikor a pecér 18 lejtért felajánlotta részére a lakását. Azóta eltűnt.

Mosoni Juon szülei vasárnap bejöttek Temesvárra, hogy az eltűnt fiatal gazdát megkeressék. Feljelentést tettek a gyárvárosi rendőrségen, amely eddig nem jutott az eltűnt nyomára. Ma délután fél kettő órakor a gyárvárosi szénatéri hid közelében egy hullát fogtak ki a Begából, amelyről megállapították, hogy az a keresett gazda. Az első hivatalos vizsgálat eddig nem tudta kideríteni nyomait felfedezni, de valószínű, hogy a holnapi boncolás több eredményvel jár. Az egyik szakértő orvos véleménye szerint, ha a részeg embert erőszakkal a vízbe dobják akkor szívzélhűdést kap. A rendőri vizsgálat eddig már megállapította azt, hogy a vízbefullt gazda azzal dicselkedett asztaltársainak, hogy 35 ezer lejt van a zsebében, holott csak kettő lehetett, mert a többi már korábban hazaküldte. Erről azonban asztaltársai nem tudtak és a rendőrség valószínűnek tartja, hogy ezek közül valaki kirabolta és meggyilkolta a fiatal gazdálkódót, mert a kifogott hulla zsebében nem találtak pénzt.

Módos vagy Zsombolya?

(Nem biztos a két bánáti község kicserélése.)

(Saját tudósítónktól.) Több ízben megemlékeztünk már arról, hogy az inkább szerb lakosságú Módos községet a tulnyomórészt román nemzetiségű Zsombolyával kicserélik és állítólag már megállapodásra jutott volna egymással a román és a szerb kormány. Ma Belgrádból azt az értesítést kapjuk, hogy a csere ügye korántsem végleges. Az újvidéki Deutsches Volksblatt szerkesztője ugyanist kérdést intézett Neuner dr. németpárti képviselőhöz Zsombolya község hovatarozandósága ügyében. A képviselő Zsombolya kérdéséről a következőket mondotta:

A mostani helyzet az, hogy Zsombolya valószínűleg tovább

ra is jugoszláv állam területén marad. A kérdés ugyan véglegesen elintézve még nincsen mert a kormány kész volt ugyan átengedni Zsombolyát a Románia által cserébe felkínált két szerb lakossági faluért, de mint hogy Románia még egy falut követel a jugoszláv állam területéről, úgy a tárgyalások a két állam között állítólag megszakadtak.

A két bánáti község kicserélésének ügye ilyenformán egyelőre eltolódott. Valószínű azonban, hogy a két állam megtalálja a megegyezés alapját, miután egyformán érdekük, hogy a saját nemzetiségű lakosság a saját államának polgára legyen.

Vakmerő betörés Aradon fényes nappal.

(Többtagu fosztogató banda működik. Több mint száz ezer lei értékű vittek el a betörők.)

(Saját tudósítónktól.) A rablások és betörések ismét napirenden vannak Aradon. Csak nemrég számoltunk be egy fényes nappal történt rablótámadásról ma ismét nagyszabású betörést jelentettek az aradi államrendőrségnek, amelyet ma délelőtt követtek el a Calea Saguna (Választó-utca) 152. számú házban. A ház lakója Erczy Oszkár jelenleg nem tartózkodik Aradon. Lakását mielőtt elutazott bezárta és az ajtókat elrekeszelte. Ma délelőtt kilenc órakor egy aradi vállalat kocsisját főnöke Erczy Oszkár megbízásából a házba küldték. A kocsis semmi gyanusát nem vett észre. Tíz órakor ismét visszament és meglepetve látta, hogy Erczy lakásának összes ajtái és ablakai nyitva vannak. Azonnal értesítette a rendőrséget, ahol bevezették a nyomozást.

Megállapították, hogy egy több tagu betörőbanda álkulcsal ki-

nyitotta az ajtókat, feltörte a rezeseket és behatolt a lakásba. Ott felfeszítették az összes szekrényeket és nagymennyiségű ruhákneműt, több, mint százezer lei értékben loptak el. Erczy Oszkár kárát még pontosan nem lehet megállapítani, mert a rendőrség telefon értesítésére még nem érkezett haza. De valószínű, hogy a lakásban nagyobb mennyiségű ékszer és készpénz volt.

Érdekes, hogy a járó-kelők közül többen látták, hogy a házból nagy csomagokkal távozik el három vagy négy ember. A betörők, a helyzettel ismerősök voltak, mert az ajtókat egyszerű álkulccsal nem lehetett kinyitni, hanem az eredeti kulcsokból kellett nekik mintákat venni. A rendőrség a vakmerő tettesek nyomában van és valószínű, hogy rövid időn belül sikerül őket letartóztatni.

Mozi.

* Aradi mozihierek. A poklok felfedezésében című, szenzációsan izgalmas filmdráma még csak szerdán látható az Apollóban. A film, amely eddigi előadásain is a közönség felfigyelt érdeklődését s ennek kapcsán nagy tetszését érdemelte ki, a legsötétebb Afrika rejtelmében játszódik le. Betty, a bátor és hőselkü leány a holdimádók kezébe jut, de a leány vőlegénye halált megvető vakmerőséggel, ezernyi veszedelmek között kiment menyasszonyát s sikerül oiv jelentőségű győzeimet aratnia, hogy boldogság és nyugalom költözik az Afrika-kutatók kicsiny hajlékába. — Ludas Matyi, a kedves néprege kerül bemutatóra az Urániában szerdán, csütörtökön és pénteken. A régi népmondát, amikor Ludas Matyi háromszor fizeti vissza a dölyfös földesurnak a rajta elkövetett sérelmeket, igen kedvesen, művészi formában hozza a film, amelynek főszerepeit Tihanyi Klára és Kürthy József játsszák. — A modern filmszenzáció legnagyobb alkotása, Sámson és Delila kerül bemutatóra csütörtökön az Apollóban. A régi bibliai történet öltözik modern köntösbe s megismétlődik páratlanul izgalmas jelenetek közepette a régi Sámson—Delila-játék. A csodás érdekességű filmsláger főbb szerepeit Korda Mária és Lukács Pál játsszák.

repeit Tihanyi Klára és Kürthy József játsszák. — A modern filmszenzáció legnagyobb alkotása, Sámson és Delila kerül bemutatóra csütörtökön az Apollóban. A régi bibliai történet öltözik modern köntösbe s megismétlődik páratlanul izgalmas jelenetek közepette a régi Sámson—Delila-játék. A csodás érdekességű filmsláger főbb szerepeit Korda Mária és Lukács Pál játsszák.

— Új naptárrendszer Oroszországban. Bécsből táviratozzák: Moszkvai lapjelentések szerint Szovjetországban október 1-étől kezdve bevezetik az új naptárrendszert, október 1-ét tehát közvetlenül október 14-ike fogja követni. A legfőbb vallásügyek intézője rendeletet bocsátott ki, amelyben kijelenti, hogy ez az intézkedés nem a templomi dogmák ellen irányul, hanem azért volt szükséges, hogy Oroszország bekapcsolódhassék az európai forgalomba.

Közgazdaság.

Szilárd a leu.

A világcson ma szilárdabb irányzatot vett a leu. Párisban ugyan a francia frank emelkedése miatt nem változott, de Zürichben ismét elérte 2.60-as korábbi árát, ami még további javulásokra enged kilátást. Berlinben szinte elképzelhetetlen magasságra emelkednek a külföldi valuták, így egy leu ára ma Berlinben elérte az 5 és félmillió márkát.

Aradi valutaárak. (Október 9.) Francia frank 13.20, svájci frank 39.25, dollár 220, dinár 2.30, szokol 6.30, lira 9.50, angol font 990, magyar korona 0.0075, osztrák korona 0.003050. — Kifizetések: Budapest külföldi 85, belföldi 143, Bécs 328, Prága 6.45, Zürich 38.75, Milano 9.80, London 995, Newyork 217, Páris 13.20, Belgrád 2.50.

Temesvári valutaárak. (Október 9.) Newyork 217, dollár 220, London 980, angol font 990, Páris 12.95, francia frank 12.90, Zürich 38.40, svájci frank 38.50, Milano 9.65, lira 9.50, Belgrád külföldi 2.48, belföldi 2.36, dinár 2.28, Prága 6.40, szokol 6.25, Budapest külföldi 93, belföldi 142, magyar korona 130, Bécs 330, osztrák korona 320.

Bucurestii tőzsdezárlat. (Október 9.) Kifizetések: Páris 12.82, London 980, Newyork 216, Milano 9.85, Zürich 38.60, Bécs 0.003075, Prága 6.38, Budapest 0.00120. — Valuták: Napoleon 800, márka 0.00020, léva 210, török lira 1.20, angol font 990, francia frank 12.70, svájci frank 39, lira 9.50, dracma 4.20, dinár 2.30, dollár 220, lengyel marka 0.0050, osztrák korona 0.0030, magyar korona 0.0075, szokol 6.40.

Zürichi nyitás. (Október 9.) Berlin 0.00000075, Newyork 558.3750, London 2543, Páris 33.60, Milano 25.25, Prága 16.64, Budapest 0.030250, Belgrád 6.52.50, Bucuresti 2.60, Varsó 0.007, Bécs 0.0078.62.50.

Zürichi zárlat. (Október 9.) Berlin 0.00000060, Newyork 558.50, London 2543, Páris 33.80, Milano 25.40, Prága 16.75, Budapest 0.030250, Belgrád 6.55, Bucuresti 2.60, Varsó 0.0087, Bécs 0.007875.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Október 9.) Napoleon 69000, Belgrád 2.26—2.40, Berlin 0.00125—2.50, Bucuresti 94—107, lei 95—108, London 88200—92600, angol font 88700—93100, Milano 880—935, lira 890—945, Newyork 19400—20500, dollár 19500—20600, Páris 1160—1226, francia frank 1175—1241, Prága 580—624, Varsó 0.0576—620, Bécs 0.27.40—29.60, Zürich 3440—3660, svájci frank 3460—3680.

= 17 milliárd a Banca Nazionale bankjegyforgalma. Bucurestiből táviratozzák: Szeptember 10-én a Banca Nationalanál forgalmomba volt bankjegyek értéke 17.227.550.508 lei. Vagyis a bankjegyek emelkedése két hét alatt száznyolcvanöt millió leit tesz ki.

= Az új kiviteli rendszer. Az új kiviteli rendszer exportdíjait a módosítás során a következőkben állapították meg: Tojás, friss, konzervált és füstölt hus (sertéshus kivételével) 20 lei kilónként. A friss, konzervált, vagy preparált sertéshus és sonka kilója után 25 lei, szalámi 30, moldvai szalámi 25 és főlvagott szintén 25. — 6-és számárhas, gvapotrongy után

6 lei kilónként. A gipsz kiviteli díja 500 lei minden vasuti kocsi után. Az ökör, tehén, bivaly után nyolcezer, a kos után 400 lei a fejenkénti díj. A bárány, kos, nyírott, idősebb bárány 30 lei kilónként. Belföldi üvegáru és az olajpogácsa ezer lei vasuti kocsinként. A kommissziódi bele van számítva ezekbe az exportdíjakba. Az új rendszabály már október 12-én életbelép. Permisz nélkül szabad a kivitel minden más áru, de bivaly- és sertéshusra nem, amelyeknek kivitelétilos. A tojás kivitelének szabadságát pedig november elsejéig hosszabbították meg.

A védjegyek és címkek szövege. A Kereskedelmi és Iparkamara közli: A kereskedelemügyi miniszter a magyar és német szövegű védjegyeknek és címkeknek román szövegükre való kicserélésének határidejét, a mely 1. hó 1-én lejárt, 57822—1923. sz. rendeletével további három hónapig, 1924. január 1-ig meghosszabbította.

Cenzurat: IOAN NICHIN.

NYILTTER.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget. **Nyilatkozat.**

Az „Aradi Friss Ujság“ október 8-iki számában Maár Sándor aláírásával megjelent nyilatkozatáért a bűnvádi feljelentést megtettük. 5792

Arad, 1923. október 8.

Salgó Pál és Schnitzer Alfréd.

Nyilatkozat.

Alulírottak kijelentjük, hogy a kivándorlási ügyünket az „Atlas“ kereskedelmi és tengerhajózás vállalatnak adtuk át, mert a vállalat más ügyfelei arról értesítettek bennünket, hogy ügyeiket pontosan és lelkiismeretesen intézte el. Az Atlas vállalat a megbízásunkat is a legjobban, legpontosabban teljesítette és nem-hogy pénzbeli megkárosításunkra nem törekedett, hanem a vállalat cégvezetője az ügyvédi eljárási költségeket részünkre előlegezte. Egyik aradi lapban az Atlas ellen irányuló cikkkel szemben kötelességünknek tartjuk megállapítani, hogy a fentnevezett vállalat kifogástalanul és pontosan járt el és ezért tiszta lelkiismerettel ajánlhatjuk minden kivándorolni szándékozóknak. 5799

Vince Kálmán,

Str. Dmna Bálasa (Purgly L.-u.) 126. sz.

Szépál István,

Str. Alex. Gavra (Csernovits P.-u.) 27.

Özv. Bayer György szül. Kotonay Irén, mint hitves úgy a maga, valamint számos rokon, ismerős és jóbarátok nevében mélyen megtört szívvel tudatja a felejtethetlen jó férj testvér, rokon és jóbarát

Bayer György

folyó évi október hó 8-án, délután 6 órakor életének 62-ik s házasságuk 5-ik évében, hosszas szenvedés után, a Mindenható bölcs rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai folyó hó 10-én délután 4 órakor tognak a Serbească No. 6. (Kosszoru-utca 3.) számú gyászszobából a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint a helybeli alsó temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytak lelki üdvéért folyó évi október 19-én, délelőtt 8 órakor egy a helybeli főtiszt. Minorita-atyák szentegyházában az ezek Urának bemutatni.

Drága emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni!

Arad, 1923. évi október hó 8-án. Özv. Veszely Józsefné nővére. Veszely Ilona, Veszely Teréz, Veszely József, Veszely Mariska, Lufier Mariska unokahugai. Horváth Gábor sógora és számos rokon, ismerős és jóbarát nevében is. 5790

„Kegyelet“ Bogha Gyula temetkezési és hullaszállítási vállalat Arad. Str. Bratianu 7. (Weitzer J.-utca.)

Tészta-gyurógép

(Knettmaschine)

100—200 literes és egy 16—20 HP. benzín vagy nyersolajmotor megvételre keresetnek. Ajánlatokat:

„Gyártópar“ jellegre Kelet hírlapirodaba Arad kértünk. 14023

Onkéntes árverés.

Arad, Str. Oltuz (Illés-u.) 18—68. sz. magánház azonnal elfoglalható lakással szabad kézből onkéntes árverés útján f. hó 11-én délután 4 órakor elárvereztetik 75000 lei kikiáltási árban. Arad, Str. Emeacu (Deák F.-u. 1.) „Argus“ irodában. 13542

Butorok

a legjobb kivitelben állandóan raktáron és mérsékelt árak mellett kaphatók: 18779

VICTORIA-butorgyár,

ARAD, Strada Ioan Gavra 42.

Lerakat: Neuman palota, (Strada Horia.)

Kifutó fiu

Jó fizetéssel felvétetik. Cím a kiadóhivatalban.

Verfex

CREME MADELAINE

Kiváló hatású kozmetikai készítmény szeples bőrártka (mitesser) pattanások, arcvörösség, májfoltok és arcbőr minden tisztálansága ellen. — Készítik:

Dr. Földes & Hehs

gyógyszerészek, pipere szappan és vegyszert gyár: Arad, Micalaca. Budapeston Bertalan-utca 26. Margit creme gyár. Ügyeljünk a márkára, óvakodjunk a hamisításoktól és hasonnamú utánzatoktól. 13891

Aradon

nov. 1-én működését megkezdő

Román

Szeszértékesítő r.t.

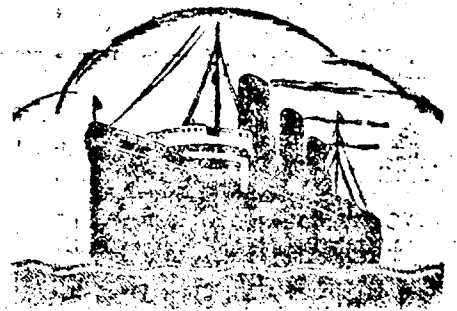
keres főtisztviselőket, segéd-erőket, gyors- és gépirónöket. Románul tudók és szeszakmában jártasak előnyben részesülnek.

Ajánlatok KELET hírlapirodaba adandók le.

Használt de jókarban levő

irodaberendezés, pénzszekrények, írógépek azonnali megvételre kerestetnek.

Cím KELET hírlapiroda Arad.

Hamburg-Amerika Linie

Vezérképviselő Románia részére:

Lazar H. Lazarovitz

Timisoara, I. Strada Meray 2. sz. Sürgönycim: Lazarovitz. Telefon: 16-58.

HAMBURG—NEWYORK
HAMBURG—BALTIMORE
HAMBURG—BOSTON
HAMBURG—PHILADELPHIA
HAMBURG—NORFOLK
HAMBURG—BRAZILIA
HAMBURG—LA PLATA

United American Lines-sel

HAMBURG—PACIFIC PARTVIDÉK

American Hawaiian Steamship Co. hajóival

HAMBURG—LEVANTE

Szerekezőtársaságban a német Levante Linie-val

HAMBURG—AFRIKA

Szerekezőtársaságban a német Ostafrika Linie.

Wormann Linie A.-G. és a Hamburg-Bremer Ostafrika Linie A.-G.-val

HAMBURG—KELETÁZSIA

Szerekezőtársaságban a Norddeutscher Lloyd, Alfred Golt & Co., The Elderman-Bredon Steamship Co. Ltd.-val.

HAMBURG—DÉLAMERIKA

HAMBURG—KUBA—MEXIKO

HAMBURG—NYUGATINDIA ÉS NYUGATI PARTVIDÉK

HAMBURG—SZENTPÉTERVÁR

HAMBURG—RINA

Szolgálat a keleti tengeren.

Szolgálat az északi tengeren.

HAMBURG—RAJNAVORAL.

UTAZÁSI IRODA:

vasuti és halokcsiggyek, pedigváltási-tég. Hajójegyek az összes tengeri „Központ“.

Felvilágosításokat díjmentesen adnak a KELET hírlap: Arad, B. P. utca-10. Bucurest, Calata Grivitei 183. Cz. 10. V. 1. 1. Haus str. 9., Segesvár, Piata Unirii 4. 5461

Női szörme, sport kabát, boá, majom próm és mindenféle szörme érkezett.

Z. Joanovits Teréz szücs

Arad, Str. Mocioni 14. (Orczy-u. 6.)
Mindenféle szörme munkát olcsón elvállal.

Apró hirdetések.

Levelezés.

OKTÁVIÁN. Nevét tudom már. Csütörtökön még alánlott helyen leszek. Szősz. 5791

JELZETT helyen várom vasárnap délután „Szép asszony vitéz kocsisát”. 13342

Nn. Tóhat esütörtökön délelőtt a „Dá- ciánig”. Rendben! Údv. 13342

Alkalmazás.

KERESSEK egy mindenre lőzönőt, megbízhatót, kit Karánsebesbe vinnék. Jelenkezési Str. Tribunal Axente (Dancjanich-u.) újszám 8. 5808

HÁZISZOLGÁT keresek. ki virágok kezeléséhez is ért. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5459

MANIKÜRÖZŐ LEANY felvétetik. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5737

ENGROSSISTA fűszerkereskedő segéd azonnali betérésre kerestetik Ehrenfeld fűszer nagykereskedésében Arad. 5763

ÚJSAĞELÁRUSÍTÓ vidéken való hirdetésre felvétetik. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 1500

SUCHE per sofort deutsches Fräulein zu meinem vierjährigen Mädchen. Besprechung Vormittag 11—12 und Nachmittag 5—6 Uhr. Strada Mărăsești 1. Director Porzsolt. 5787

KERESSEK perfekt szakácsnőt 16 fizetéssel Porzsolt igazgató. Str. Mărăsești 1. 5788

FÜSZERKERESKEDŐ segéd engross, vagy detail üzletben állást keres. Markbreiter József Bojn Jud. Bihor. 5784

REGÁTBELI román nő, francia és német nyelvismerettel, állást keres. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5786

EGY ügyes kiszolgáló leány felvétetik Hegedűsnél Arad. 5796

HARMINC ÉVES komoly, intelligens nő magányos, idősabb hölgy, vagy urnál házvezetőnői állást vállal. Vidéki háztartásban is járta. Cim: Bem Bened lakásán. Özv. Tóthné. Arad, Str. Cosbuc (Wesselyenyt-utca) 27. 5797

ÜGYES, mindenre szakácsnét keresek vidékre fiatal házaspárhoz. Cim Spitz Tivadar Arad, Strada Closca (Szent László-utca) 9. 5798

KERESKEDŐSEGÉDET, kinek a textil- szakmában gyakorlat van, románul, németül és magyarul beszél. keresek. Cim Gáspár, Bulev. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér.) 5800

HIMZŐNÖK felvétetnek Fischer. fehérnemű üzlet Arad, Strada Brattianu (Minorita-palota.) 5802

JOBB nő két hónapos gyermekével kisebb családnak mindenesnek kevés fizetéssel ajánljuk. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5803

HÁZVEZETŐNÖT, idősabb asszonyt, ki a kőser háztartáshoz is ért, keres gyermektelen házaspár. Gárdos Arad, Str. Peneş Curcanul (Lövész-utca) 6. délután. 5804

Vétel és eladás.

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL: sürgősen kerestünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi órákat és porcelán tárgyakat. Japán vasárát és ezüst ótvös munkákat. Vidéki megbízásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon Arad. Ortutay-palota. 12573

PERZSASZÖNYEG, szörme kabátok, díszlámpák, briliáns gyűrű, férfi, női és fiú télikabátok, ágycak, asztalok, lámpaasztalok, diványok, alkóv karnis, ágyterítők, stork, függönyök, fehérneműek, kizmunkák, női ruhák, ezüst retikul, ékező service, stb. eladók. Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) szám I. em. jobbra. 1000

TELJESEN jókarban levő fehér gyermekágy és íróasztal eladó. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 4001

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dologokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnászönyveket, exéze gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Arad, Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

VISSZEK könyvtárakat, hangjegyeket, helyegységiteményeket, festményeket és kezdeket a legmagasabb áron. Kérnel Izsó könyvkereskedése, 100.000 kötetes köcsönkönyvtár Arad. Telefon 385. 13629

NYERSBORKÖVET veszek minden mennyiségben Irom Arnold Arad Str. Grigorie Alerandrescu (Beressényi-utca) 39. sz. 13631

NŐI BORKALAPOK Lei 160.— viszonteladóknek érdekesmennyiség Posch áruház Arad, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 8. 5767

CONVOCARE LA XLII. ADUNARE GENERALA ORDINARA

a societății anonime Căile Ferate Unite Arad și Cenad, care se va ține la 3. Noiembrie 1923. Sâmbătă la orele 11 dimineața în localitatea direcțiunei din casa Proprie a societății.

PROGRAM:

- 1. Stabilirea convocării în regulă a adunării generale și a capacității de a decide, designarea conducătorului procesului verbal și designarea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
- 2. Citirea raportului direcțiunei și a comisiei cenzorilor precum și a bilanțurilor și conturilor profit și pierderi din anii 1921. și 1922. stabilirea bilanțurilor și deciderea asupra întrebunțării venitului net și în chestiunea descărcării direcțiunei și a comisiei cenzorilor.
- 3. Complectarea posturilor de directori.
- 4. Stabilirea onorariilor membrilor comisiei cenzorilor.
- 5. Raportul direcțiunei despre preluarea în exploatare decătre stat a căilor noastre ferate din România.
- 6. Eventuale propuneri.

Observare: Plecare acțiune de drept la un vot. Acționarul își poate exercisa dreptul de alegător în persoană singur sau prin plenipotențiar. Un acționar însă nu poate primi mai mult de una plenipotență de aceeași. Cu privire la forma plenipotenței este necesar ca semnătura autorizatorului să fie sau verificată sau ca documentul de autorizare să fie semnătat și din partea a doi martori. Actiunile împreună cu talonul de cuponă încă nescăzuti vor fi depuse cu 14 zile înainte de adunarea generală în Arad: La casa generală a societății și la Casa agricolă de păstrare Arad-Cenedană S. A. In Budapesta: la Magyar Agrár és Járulékbank și la Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület, In Viena la d-nii: Schoeller & Comp. unde se vor elibera despre aceste recunoștințe cores punctaőare.

ELSŐRENDŰ TELI BURGONYA legjutányosabban Luttwak József cégnél Arad. 5793

NŐI ÉS FÉRFI fehérneműt, asztal és ágyneműt, antik butorokat, porcellánokat, szőnyegeket, függönyöket, ezüst tárgyakat, stb. bizományba veszek. Arad, Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I em. jobb. 1000

Lakás.

EGY szoba butorral együtt átadó. Str. Popa Ioan Russu (Lujza-utca) 1. 5783

KERESEK 1, esetleg 2 földjéssel butorozott szobát fürdőszoba használatával. Részletes ajánlatokat Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 5795

Ingatlan.

VÁSUT MELLETT kétlakásos gyönyörű magas ház átvehető kétszobás lakással 160.000 leiert eladó Uranus-Iroda Arad, főpostával szemben. 13936

BELVÁROSBAN két háromszobás lakásos ház nagy kerttel 300.000 leiert eladó. Egyik lakás elfoglalható. Uranus-Iroda Arad, főpostával szemben. 13936

MOSOTZY-telepen egyszobás magánház 300 négyzetméteres telekkel 80.000 leiert eladó. Azonnal átvehető. Uranus-Iroda Arad, főpostával szemben. 13936

MEGHÍVÁS.

az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak Részvénytársaságának

XLII. RENDES KÖZGYŰLÉSÉRE,

mely Aradon a részvénytársaság saját házában levő igazgatósági helyiségében 1923. november 3. (szombatot) délelőtt 11 órakor fog megtartani.

NAPIREND:

- 1. A közgyűlés szabályszerű ósz szehivásának és határozatképességének megállapítása, jegyzőkönyv vezető kirendelése és a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kijelölése.
- 2. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentésének, valamint az 1921. és 1922. üzletvéji mérlegek és a nyereség és veszteség számlák felolvasása, a mérlegek megállapítása és határozathozatal a tiszta nyereség hovatfordítása és az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentvényének megadása tárgyában.
- 3. Igazgatósági helyek betöltése.
- 4. A felügyelő-bizottság tiszteltetiájának megállapítása.
- 5. Az igazgatóság jelentése Románia területén levő vonalrészünk állami üzemkezelésbe vételéről.
- 6. Esetleges indítványok.

Megjegyzés: Minden részvény egy szavazatra jogosít. A részvényes szavazati jogát vagy személyesen, vagy egy másik szavazatképes részvényes mint meghatalmazottal által gyakorolhatja. Egy részvényes azonban egy ily meghatalmazásnál többet el nem vállalhat. A meghatalmazás alakára nézve szükséges, hogy a meghatalmazó aláírás, vagy hitelesítve legyen, vagy hogy a meghatalmazási okmány két tanu által is aláírva legyen. A részvények le nem járt szelvényekkel együtt 14 nappal a közgyűlés előtt Aradon: a társaság főpénztáránál és az Arad Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál, Budapesten: A Magyar Agrár és Járulékbanknál és a Pesti Hazai Első Tkpt. Egyesületnél, Bécsben: Schoeller et. Comp. uraknál letendő. hol azokról megfelelő elismervények adatnak. 565

KERESEK megvételre modern bérházakat, magánházakat, kisebb-nagyobb birtokokot. Komoly vevőim vannak. Haász Ifoda Arad, Strada Românăntul 5. (Zrínyi-utca.) 13542

PECICA-ROMÁNAN, Fő-ut 1. számú szobák magánház, három üzemhelyiséggel, átadható kétszobás lakással, egy műhely és üzemhelyiséggel eladó. Bővebbet ugyanott. 13842

KFT szobás magánház több évre bérbé- adó. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5805

Üzletek.

FORGALMAS helyen bármilyen célra alkalmas üzlethelyiség kiadó. Cim Wal- linger hirdetőjében, Arad. 13842

Oktatás.

PERFEKT francia és angol órát adó nőt, vagy férfit keresek. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 400

MAGÁNTANÍTÁST vállal polgári iskolai tanítónő. Cim Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 6501

Különféle.

ELVESZETT 3543. számú Müller Péter névre szóló „Astra” gyári munkásigazolvány. Becsületes megtaláló kértetik, jutassa el gyári portáshoz. 5785

Alkalmi vételek:

Str. Oltuz 93. (volt Mész-utca 38b) számú modern 3 szobás, fürdőszobás, kertes és magánház. — A belvárosban egy földszintes, kertes, modern ház 4 szobás fürdőszobás elfoglalható lakással 360 ezer leiert eladók. Díjtalan felvilágosítással szolgál HAÁSZ ALBERT ingatlan forgalmi irodája Arad, Str. Românăntul 5. (Zrínyi-utca.) 13542

A város központjában magánház italmérsi joggal bíró fűszerüzlettel, négyszobás fürdőszobás lakással eladó.
HERZOG
Arad, Str. Brattianu Wetzer-u. 15

Régi fogakat és újított arany fogakat a legmagasabb árban veszek	Fromet Gancz D'Moudjalled vizsgázott fogász ARAD, 14115 Bul. Reg. Ferd. 17., József főherceg-u 17.
--	--

Nr. actului 1643—1923. ARVERÉSI HIRDETMÉNY

Közlére teszem, hogy 70,000 leire becsült különböző szörmek, boák, szörmefelőkök, Aradon, hivatalomban Strada Alexandri 3. sz. a. a K. T. 306. §-a alapján, 1923. október 11-én délután 3 órakor, késedelmes adós Beregszászi Lajos veszélyére és költségére megtartandó árverésen, készpénzfizetés mellett, egy tételben eladatni fognak.

A fenti árak hivatalomban az árverés napján délután 2 és 3 óra között tekinthetők meg és árverési vevő köteles azokat az árverés után azonnal átvenni és elszállítani.

Bánatpénzüi kezeimhez az árverés megkezdése előtt 7000 leibeendő le.

Arad, 1923. október 9.

Dr. PASCUTIU m. d. notar public.

Cipő újdonságok az ősi szezokra megérkeztek Apponyi Testvéreknel, Arad.